

ГАРЧИГ

1. Агуулга.....	1
2. Төслийн товч танилцуулга.....	3
3. Төслийн байгаль орчны болзошгүй нөлөөллийн нарийвчлсан үнэлгээний нэгтгэл.....	9
4. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зорилго.....	11
5. Байгаль орчны хамгаалах төлөвлөгөө.....	12
1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	12
2. Агаарын чанар.....	12
3. Усны чанар.....	13
4. Ургамлын нөмрөг, Хөрсөн бүрхэвч.....	14
5. Амьтны аймаг, Удирдлага зохион байгуулалтын талаарх арга хэмжээ.....	15
6. Нөхөн сэргээлт ногоон байгууламжийн төлөвлөгөө.....	17
7. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох төлөвлөгөө.....	18
8. Биологийн олон янзын байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө.....	18
9. Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	18
10. Химийн бодисын эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	19
11. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө.....	20
12. БОМТ-ны хэрэгжилтийг хангах, компаны байгаль орчны бодлогыг хэрэгжүүлэхэд хэлтсүүдийн оролцоо.....	22
13. Байгаль орчны удирдлагын менежмент.....	23
14. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	24
15. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийн нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь.....	28
16. 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал.....	29

Агуулга

“Мөнхийн баян гал” ХХК-ний Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөгүй аргаар ашиглалт явуулахад чиглэх, учирч болох алдагдал, хохирлоос сэргийлэх үүднээс байгаль орчны хууль тогтоомж, төрийн бодлого, үндэсний хөтөлбөрийн биелэлт, байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний хэрэгжилт, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гүйцэтгэл, стандартын хэрэгжилтийг хянаж, дүгнэлт гаргах, холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулах, тайлагнахад зорилго оршино. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг дараахь чиглэлүүдээр төлөвлөв.

Үүнд:

1. Байгаль орчны тухай хуулийн ерөнхий нийцэл
2. Усны нөөц ашиглалт, усны чанар, бохирдол тавих хяналт үйл ажиллагаа
3. Хөрсөн бүрхэвч ба техникийн нөхөн сэргээлт
4. Ургамлан нөмрөг, биологийн олон янз байдал ба биологийн нөхөн сэргээлт
5. Агаарын чанар, физик нөлөөлөл
6. Хог хаягдал, химийн бодисын менежментийн хяналт
7. Технологи, хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагаа тус тус хамаарна.

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ БУЙ ГАЗРЫН ЗАСАГ ЗАХИРГААНЫ ХАРЪЯАЛАЛ

Үйлдвэрийн үйл ажиллагаа явагдаж буй талбайн хүрээгээр 107.93 га эдэлбэр газар хамрагдаж байна. Эдэлбэрийн төв хэсэгт орших үндсэн барилга дотор үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа явагддаг ба технологийн цехүүд, түүхий эд болон бэлэн насосны станц, авто гараж, засвар механикийн хэсэг, цэвэрлэх байгууламж, лаборатори, уурын зуух, оффис, ажилдчын амрах байр, цайны газар, хүлэмж зэрэг хэд хэдэн жижиг барилгуудыг ашигладаг.

Зураг 1. Байгууламжийн ерөнхий бүтэц зохион байгуулалт

Эдэлбэр газарт байрших барилга объектууд:

- Түүхий эд, материалын агуулах,

- Үйлдвэрийн барилга
- Удирдлагын өрөө, химийн бодисын агуулах, лабораторийн барилга
- Халаалтын зуухны барилга
- Оффис, ажилчдын амрах байр
- Ажилчдын цайны газар
- Засвар механикийн цех
- Бэлэн бүтээгдэхүүний агуулах гэх мэт объектуудаас бүрдэнэ.

Лаборатори:

Үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнээс дээж сорьц авч физик механик шинж чанарыг тодорхойлох зориулалттай.

Ус хангамж, ариутгах татуурга

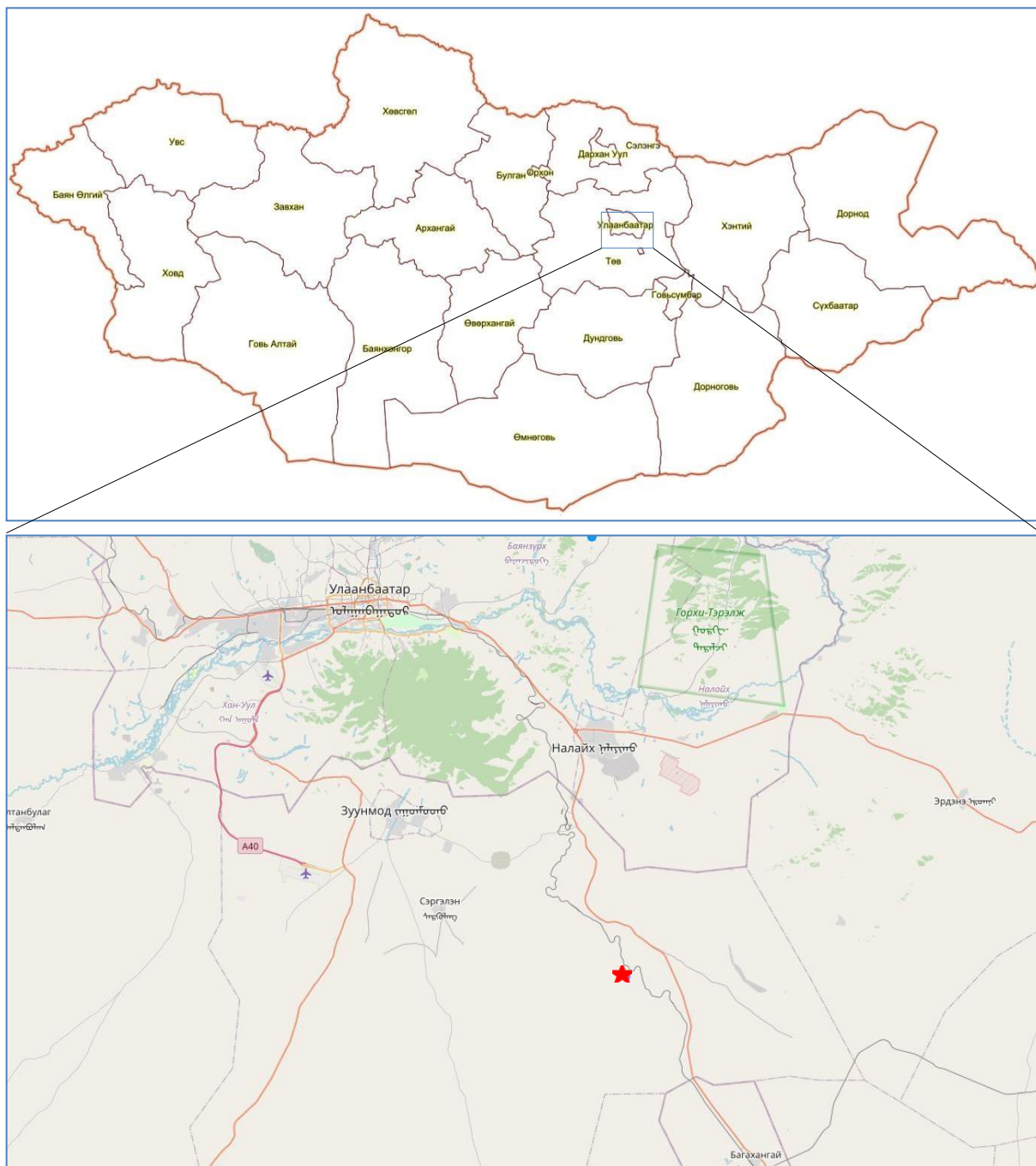
Өөрийн нутаг дэвсгэрт өрөмдөж гаргасан гүний худгийн эх үүсвэрээс усны хэрэгцээг хангадаг. Технологийн хэрэглээнээс бохир үүсэхгүй.

Ахуйн хэрэглээнээс үүсэх бохир усыг цэвэршүүлэн зайлуулах 2 хэсэг байгууламж байгуулж ашиглаж байгаа боловч байгаль цаг уурын нөхцөлд ажиллах боломжгүй байгаагаас үүдэн ашиглалтыг зогсоосон. Ахуйн бохир усыг үйлдвэрийн нутагт үүсгэсэн хүнхээл санд хуримтлуулдаг. Хаягдал усны санг харстэй шууд харьцах байдлаар байгуулсан.

Технологи

Үндсэн технологи нь дараахь шат дамжлагуудыг дамжина. Үүнд:

- Түүхий эд /шохойн чулуу, шар шороо, нүүрсний үнс, төмрийн баяжмал, гөлтгөнө, цеолит, байгалийн шохой, түлшний нүүрс/- ийг тээвэрлэх, агуулах
- Түүхий эдийг бутлах, нунтаглах
- Түүхий эдийг бүтээгдэхүүний чанараас хамааруулан дозлох, янз бүрийн харьцаагаар хольж нэгэн төрлийн болгох
- Эргэдэг зууханд түүхий эдийг кальцжуулах ба шатаах
- Клинкерийг хөргөх ба түүнийг гөлтгөнө, цеолит, байгалийн шохойтой холих
- Хольсны дараа цементийг нунтаглах, хадгалах, савлах, тээвэрлэх зэрэг хамаарна.

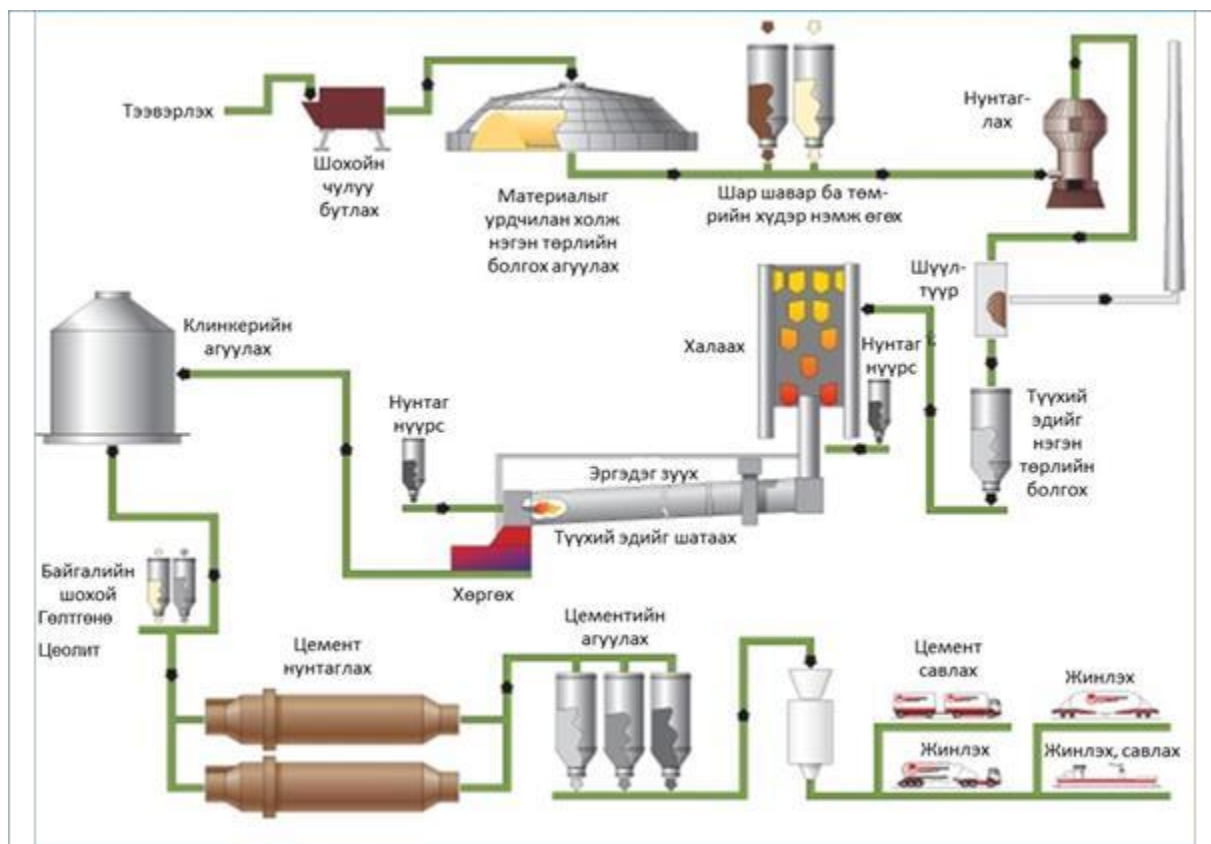

Зураг. 2 Цементийн үйлдвэрийн байршил

Үйлдвэрийн 2024 оны байдлаар байршлын солбицлуудыг доорхи хүснэгтэд үзүүлэв: **Төслийн талбайн булангийн цэгүүдийн координат**

№	Уртраг	Өргөрөг
1	E107° 18' 21.887"	N47° 32' 12.597"
2	E107° 18' 25.988"	N47° 32' 6.824"
3	E107° 18' 13.142"	N47° 32' 4.819"
4	E107° 18' 11.309"	N47° 32' 11.507"
5	E107° 17' 46.608"	N47° 32' 6.997"
6	E107° 17' 33.519"	N47° 32' 22.619"
7	E107° 17' 20.245"	N47° 32' 45.649"
8	E107° 17' 59.274"	N47° 32' 51.176"
9	E107° 18' 4.487"	N47° 32' 47.643"
10	E107° 18' 9.691"	N47° 32' 36.979"
11	E107° 18' 9.776"	N47° 32' 34.303"
12	E107° 18' 10.809"	N47° 32' 27.837"
13	E107° 18' 13.051"	N47° 32' 21.209"

Зураг 3. Үйлдвэрлэлийн технологийн шат дамжлагын схем

Үйлдвэрийн газрын барилга байгууламжийн эзлэх талбайн гол үзүүлэлтүүд

Барилга байгууламжийн нэр	Хэмж. нэгж	Тоо хэмжээ
Үйлдвэрийн эзлэх талбай	м ²	326 830
Барилга байгууламжийн эзлэх талбай	м ²	34 200
Түүхий эд хураах талбай	м ²	59 000
Бэлэн бүтээгдэхүүн хураах талбай	м ²	21 000
Үйлдвэр дотоод авто замын нийт урт	м ²	6 500
Автозамын эзлэх талбай	м ²	28 960
Ногоон байгууламж	м ²	32 000
Хөдөлгөөн хийх хатуу хучилттай талбай	м ²	10 328

3. ҮЙЛДВЭРИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ БОЛЗОШГҮЙ НӨЛӨӨЛЛИЙН НАРИЙВЧЛАСАН ҮНЭЛГЭЭНИЙ НЭГТГЭЛ

Нөлөөллийн төрөл	Эрчим	Үргэлжлэх хугацаа	Хамрах хүрээ	Магадлал	Нийт оноо	Онооны эзлэх хувь %	Нөлөөллийн зэрэг
1. Байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт							
Гадаргын усны чанарын өөрчлөлт	-	-	-	-	-	-	-
Ургамлын бүтцийн өөрчлөлт	2	2	1	2	7	28	Бага
Хөрсний элэгдэл, эвдрэл, бохирдол	2	5	1	2	10	40	Дунд
Геологийн тогтоцын өөрчлөлт	2	2	1	1	6	24	Бага
Зэрлэг, ан амьтдын орон зайн өөрчлөлт	2	5	1	1	9	36	Дунд
Агаарынорчин /бохирдол/	6	5	1	2	14	56	Дунд
Газар доорх усны нөөц	8	5	2	4	19	76	Өндөр
Дундаж						41,33	Дунд
2. Байгалийн нөөцийн ашиглалт							
Газрын гадаргын нөөцийн баялаг	2	2	1	2	7	28	Бага
Бэлчээр, тэжээлийн байдал	2	2	1	1	6	24	Бага
Эрдэс түүхий эдийн нөөц	6	5	2	2	15	60	Дунд
Дундаж						37,3	Дунд
3. Байгаль орчны өөрчлөлт							
Ундны усны чанар, хэмжээ	2	5	1	2	10	40	Дунд
Хөрсний бохирдол	2	2	1	1	6	24	Бага
Дуу чимээ, шуугианы нөлөөлөл	2	1	1	1	5	20	Бага
Дэд бүтцийн хөгжилд нөлөөлөх	+						+
Үйлчилгээний салбарын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх	+						+
Дундаж						29,3	Бага
4. Байгалийн цогцолборт газар, түүх соёлын дурсгалт зүйл, соёлт давхаргад үзүүлэх нөлөөлөл							
Байгалийн үзэсгэлэнт төрх өөрчлөгдөх	2	1	1	1	5	20	Бага
Ландшафтын хэлбэр, өнгө өөрчлөгдөх	2	1	1	1	5	20	Бага
Тусгай хамгаалалтай ба цогцолбор газарт нөлөөлөх	-	-	-	-	-	-	-
Түүх соёлын дурсгалт зүйлд нөлөөлөх	-	-	-	-	-	-	-
Археологи, палентологийн олдворт нөлөөлөх	-	-	-	-	-	-	-
Дундаж						20	Бага
5. Бусад нөлөөлөл							
Автозамын тээвэрлэлтээс шалтгааланхөрс эвдрэх	2	2	1	2	7	28	Бага
Ахуйн хаягдал, хогийн цэгийн ариутгал муугаас эвгүй үнэр гарах, шавьж үржих	2	1	1	2	6	24	Бага
Хүчтэйсалхи, түймэргазархөдлөл, аянга	2	1	1	2	6	24	Бага
Дундаж						25,3	Бага
Үрдүн/ерөнхийдундаж/						29,3	Бага

Тайлбар: (-) – нөлөөлөлгүй буюу байхгүй байгааг илэрхийлнэ.

Үйлдвэрийн байршил, шийдэл, төлөвлөлт болон хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон болзошгүй нөлөөлийг магадлан жагсаалт

Байгаль орчны асуудлууд	Нөлөөллийн үр дагавар			
	Нөлөөгүй	Муу	Дунд	Сайн
1. Төслийн байршилтай холбоотой байгаль орчны асуудал				
Голын голдиролыг эвдэх, өөрчлөх, эрэг эвдрэн үерийн ус тавих нөхцөл бүрдэх	x			
Төслийн байршилтай холбогдож хүн амын нүүдэл бий болох, хүн амыг зөөж байршуулах шаардлага гарах	x			
Ой модыг огтлох явдал гарах	x			
Түүх соёлын дурсгалт газрыг эвдэхэд хүрэх	x			
Усан хамгамж, ус хэрэглээний асуудлаар өөр байгууллагын үйл ажиллагаатай зөрчилдөх	x			
Бүс нутгийн булаг, шанд хатах, ширгэх аюул гарах эсэх	x			
Үйлдвэрийг барих ба ашиглах үйл ажиллагаа нь тухайн орон нутагт нийцтэй эсэх				x
2. Цементийн үйлдвэрийн төслийн шийдэл, төлөвлөлттэй холбоотой байгаль орчны асуудал				
Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлийн өвчнөөс сэргийлэн хамгаалах болон ажилтнуудыг хорт хий, гал түймрээс хамгаалах асуудлыг төлөвлөлт			x	
Үйлдвэрийг барих ба ашиглах үйл ажиллагааны үед гарах шуугианыг тогтоосон хэмжээнээс				x
Тусгай анхаарал тавих шаардлагатай цацраг идэвхит бодис, тоос, угаа гардаг эсэх			x	
3. Төслийн үйл ажиллагааны үеийн байгаль орчны асуудал				
Үйлдвэрийг барих ба ашиглах үйл ажиллагааны төлөвлөлт, санхүүжилт хир зэрэг бодитой, шаардлага хангасан эсэх			x	
Хөрсний элэгдлийг бууруулах, орчныг тохижуулах асуудал төлөвлөгөөнд тусгагдсан байдал (нүхийг буцааж битүүлэх, хөрсжүүлэх ургамал тарих)		x		
Үйлдвэрийн технологийн болон ахуйн бохир усыг цэвэрлэлгүйгээр хаясанаас хөрсөнд нэвчин хөрсний болон гүний ус бохирдох, улмаар усны гольдиролд сөрөгөөр нөлөөлөх		x		
Шуурхай хяналтын асуудал (төсөлд шуурхай хяналтын хугацаа, мөнгө зардал тусгагдсан)		x		
Төслийн бусад асуудал (төслийн инженерийн болон санхүү, эдийн засгийн боломжийн талаарх асуудал)			x	
4. Төслийн ерөнхийд нь хянаж үзэх шалгуурууд (бодлогын чанартай асуудлууд)				
Төслийг хэрэгжүүлэх явцад байгалийн бусад олодошгүй нөөц баялагыг зөвтгөх аргагүйгээр гарздах	x			
Төслийн үр дүн нь биологийн төрөл зүйлд осолтой, аюулд хүргэх (генофондод нөлөөлөх, ховор, нэн ховордсон амьтан ургамал устгах г.м)	x			

4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗОРИЛГО

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ЗОРИЛГО, ЗОРИЛТ

Бүтээн байгуулалтад байгалийн баялгыг зүй зохистой ашиглана.

Ус агаар биологийн олон янзын байдал хог хаягдал, газар зохион байгуулалт зэрэг чиглэлээр олон төрлийн үйл ажиллагаа хяналт шинжилгээний хөтөлбөр хэрэгжүүлэн Монгол улсын байгаль орчны тухай хуулийг хэрэгжүүлэж ажиллах.

БАЙГАЛЬ ОРЧНОО ХАЙРЛАХ БИДНИЙ ҮҮРЭГ

Бид явуулж буй үйл ажиллагаанаасаа байгаль орчинд учруулах нөлөөллийг бууруулах, арилгах цаашилбал байгаль орчны өндөр стандартыг тогтоож, орон нутгийн ард иргэдийн санал зөвлөгөөг үйл ажиллагаандаа тусгаж ажиллаж байна.

БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ЭЭЛТЭЙ ТЕХНОЛОГИЙГ НЭВТРҮҮЛЭХ

Бидний үйлдвэрлэлийн онцлог давуу тал хуурай аргын буюу байгаль орчинд ээлтэй шинжлэх ухаан технологийн сүүлийн үеийн дэвшилтэт ололтыг бүрэн нэвтрүүлсэн. Үйлдвэрийн цех дамжлагууд бүрэн автомат. Тоосжилтын хэмжээ болон хүлэмжийн хийн ялгаруулалт маш бага, ус эрчим хүч, түлшний хэмнэлттэй. Байгаль орчин сөрөг нөлөө бага эко үйлдвэр юм.

арилгах үүрэг амлалт хүлээсэн. Бид цаашид ч байгаль орчны өндөр стандартыг тогтоож, байгаль орчны мэргэжилтнүүд болон үйл ажиллагаа явуулж буй орон нутгийн ард иргэдийн зөвлөгөөг хэрэгжүүлэх болно.

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ЗӨВ МЕНЕЖМЕНТ

- ✓ Монгол улсад өрнөж буй бүх нийтийн байгаль орчны уриалгад нэгдэх
- ✓ Байгаль орчны тэнцвэрт байдал алдагдахаас сэргийлэх
- ✓ Байгаль орчны хор хөнөөлөөс ангиад байх
- ✓ Унаган төрхөөр нь хамгаалах

1) Сэргийлэх - “Сэрэмжлэх арга хэмжээнүүд нь биологийн олон янз байдалд бодит нөлөөлөл үүсэхээс өмнө буюу тоосжилт болон дуу чимээ цацраг идэвхит бодис алдагдах нөхцөл үүсэхээс сээрэмжлэх

2) Багасгах – “Багасгах арга хэмжээнүүд нь аль хэдийн эхэлсэн үйлдвэрлэлийн болон боловсруулах үйл ажиллагааны үр дүнд биологийн олон янз байдалд учирч болох хохирлыг багасгаж болох арга хэмжээнүүдийн тусгасан байна.

3) Нөхөн сэргээх – “Нөхөн сэргээх арга хэмжээнүүд нь үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрсэн газар нутгуудад тогтвортой газрын төрх, тогтцыг бий болгох бэлтгэл ажлууд, ургамалжуулж амьдрах орчныг дахин сэргээх ажил. Амьдрах орчныг сэргээх арга хэмжээ нь нөхөн сэргээлтээс бага зэрэг ялгаатай байна. Энэ нь тухайн амьдрах орчныг эвдрэлд өртөхөөс өмнөх бүхий л нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэнэ.

Байгаль хамгаалах төлөвлөгөө, хяналт шинжилгээний гол зорилт нь БОНБНУ-тэй уялдуулан үйлдвэрлэлийн байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, хамгаалахад чиглэгдэж, дараах ажлууд хийгдэхээр төлөвлөж байна.

5. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

5.1 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Нэгжийн өртөг /сая. төг/	Нийт зардал /сая. төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Агаарын чанар						
Тоосжилт, дуу шуугиан үүсэж, хүний эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх	Дуу чимээ, тоосжилттой ажлын байранд ажиллах ажиллагсдыг маск, иж бүрэн хувцас, чихний бөглөө, нүдний шил зэрэг хамгаалах хувцас хэрэгслээр хангах	Үйлдвэрийн ажилчдад	2024 оны Үйлдвэрийн Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн төлөвлөгөөнд тусгана.		2024 он	MNS (ISO) 13994:2003 Хамгаалалтын хувцас ерөнхий шаардлага . MNS 5010-2001 Тоос Ажлын байрны агаар дахь тоосны агуулгыг хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага. MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага.
	Бутлах, шигших, нунтаглах, холих, ачих буулгах бүх цехүүдийн агааржуулах хоолой бүрт тоосбаригч уутан фильтрүүдийн ашиглалт арчилгааг хийх	Үйлдвэрийн талбайд	350.0	3.5 сая	2024 оны туршид	MNS 4930 : 2000 Үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжийн аюулгүй ажиллагаа
Агаарын чанарын хяналт шинжилгээг мэргэжлийн эрх бүхий байгууллагаар хийлгэх	Агаарын температур, чийглэг Агаарын урсгалын хурд	Түүхий эд, материалын эрсдэл бүхий хэсгүүд дээр	5-8 сая төг		2024 он	Агаарын тухай хууль, MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий Шаардлага MNS 6999:2023 Testo1410-2, Testo 405-V1

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Нэгжийн өртөг /сая. төг/	Нийт зардал /сая. төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Усны чанар						
Гадаргын болон гүний ус бохирдох	Бохир ус цэвэрлэгээний байгууламжийн үйл ажиллагааг хэвийн горимд үе шаттай шилжүүлэх, гүний болон хаягдал усны чанарын шинжилгээг улиралд 2-оос доошгүй удаа мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх	Гүний худагууд болон цэвэрлэх байгууламж ууд	Нэг удаагийнх 1.0 сая.төг Жилд 4.0 сая.төг	20.0	2024 он Улиралд 1-2 удаа	-Монгол улсын хаягдал усны MNS4943:2014 стандарт - MNS 4586:1998 Усан орчны чанарын үзүүлэлт. - MNS 3934:1986 Ундны болон үйлдвэрийн ус-Химийн шинжилгээ хийх- дээж авах, хадгалах, зөөвөрлөх - MNS 5667-2:2001 Усны чанар-Дээж авах-2-р бүлэг Дээж авах арга MNS 4867:1999 Усны чанар-Дээж авах-3-р бүлэг Авсан дээжийг зөөвөрлөх, хадгалах арга.
Байгалийн усны нөөц ашиглах, хамгаалах	Усны нөөц ашигласны төлбөрийг цаг тухайд нь төлөх	Бүх хуудгууд дээр	Ашигласан усны хэмжээг буюу тоолуурын дүнгээр тооцно..		2024 жилийн турш	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хууль - 2012.05.17
Ахуйн болон, үйлдвэрийн хэсэгт хяналтын цооног гаргах	Эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаар мониторингын цооног гаргах	Үйлдвэрт	1м тутам 350-400.0	Гүний хэмжээнээс шалтгаална.	2024 он	MNS 6088 : 2010 Худгийн цооног өрөмдөх, тоног төхөөрөмж суурилуулах ажилд тавих техникийн шаардлага

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Нэгжийн өртөг /сая. төг/	Нийт зардал /сая. төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Ургамлан нөмрөг						
Үйлдвэрийн болон орчны талбай дахь хөрс, ургамлан нөмрөг нөлөөлөлд өртөх	Ургамлын мониторинг судалгааг жилд 1-2 удаа явуулж, үр дагаврыг тогтмол хянах	Үйлдвэрийн талбай болон орчны бүсэд	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгав.		2024 он Жилд 1-2 удаа	- Бэлчээрийн газрын хөрсний элэгдэл эвдрэл, ургамлын талхагдлыг тогтоох ерөнхий шаардлага. MNS 5546: 2005 Ургамлын мониторинг хийх гадаад ба дотоодын судлаачдын гаргасан аргачлал, аргазүйг баримтална.
Ашиглалтын талбай дахь хөрс, ургамлан нөмрөг нөлөөлөлд өртөх	Эдэлбэр газрын хэмжээнд талбайн тохижилтыг хийж, ногоон байгууламж байгуулах	Үйлдвэрийн талбайд	Нөхөн сэргээлт, ногоон байгууламжийн төлөвлөгөөнд тусгав.		Жил бүр	- Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шардлага MNS 5918:2008
Хөрсөн бүрхэвч						
Ахуйн гаралтай хатуу хог хаягдлыг ил задгай хаях	Хог хаягдлын нэгдсэн цэгийг тохижуулах	Үйлдвэрийн одоо байгаа хогын цэгт	10.0	10.0	2024	Хог хаягдлын тухай хууль Ахуйн хог хаягдлын тээвэрлэлт. Ангилал. Ерөнхий шаардлага MNS 5344:2003
Түүхий эдийн тээврийн 8 км зам нь орчны тоосжилт үүсгэх	Хуурайшилттай нөхцөлд усалгаа хийх, Зам засварын ажлыг гүйцэтгэх	Тээврийн зам, үйлдвэрийн тоосжил бүхий хэсэг	Дотоод санхүүжилтээр		2024 он	MNS,ISO 4227: 2002 MNS 0017-2-0-07:1979 MNS 0017-2-1-01 : 1978 MNS 4585:2007

Амьтны аймаг					
Үйлдвэрийн болон орчны талбай дахь амьтны аймаг нөлөөлөлд өртөх	Амьтны мониторинг судалгааг жилд 1-2 удаа явуулж, үр дагаврыг тогтмол хянах	Үйлдвэрийн талбай болон орчны бүсэд	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгах.	2024 он	Амьтан судлаачдын зөвлөмж, тусгай боловсруулсан арга зүй

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Нэгжийн нөртөг /сая. төг/	Нийт зардал /сая. төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Удирдлага, зохион байгуулалтын талаар авах арга хэмжээ						
Хүний эрүүл мэнд	Ажиллагсдыг жил бүр эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулах	Үйлдвэрийн ажилчдад	1 удаа: 8-10 сая Жилд: 13.8.	15.0 сая	Жилд 1-2	- Хөдөлмөрийн тухай хууль - Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль - Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа. Эрүүл ахуй. Химийн хорт бодисын ангилал ба аюулгүй ажиллагааны ерөнхий шаардлага MNS 4992:2000 - Хамгаалалтын хувцас ерөнхий шаардлага. MNS (ISO) 13688:2000 Гал түймрээс хамгаалах. MNS 5566-2005
	Ажлын байранд анхан шатны тусламж үйлчилгээний иж бүрэн багаж хэрэгслийг авч, байрлуулах.	Үйлдвэрийн байр, удирдлага, ажилтнуудын байр	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн төсөвт оруулсан		2024 он жилд 1 удаа	
	Ажиллагсдыг нэг бүрийн хамгаалах хэрэгслээр бүрэн хангах	Бүх ажиллагсад			Сар бүр 1-2 удаа	

	Жил бүр тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хэрэгжилтийг хангах, биелэлтийг тайлагнах		Үйл ажиллагааны Дотоод төлөвлөлтөөр	Жил бүр	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ний өдрийн А/618 тоот тушаалын хавсралт- Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам
Орон нутагтай хамтран ажиллах	Хяналт шинжилгээний үр дүнгүүдийг орон нутгийн захиргаа, нутгийн оршин суугчдад танилцуулж, тэдний саналыг авах	Орон нутаг хамтын ажиллагааны хүрээнд		11-12 сар	
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ /сая.төг/			2024 оны зардал: 37.700 сая.төг		

6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ НОГООН БАЙГУУЛАМЖИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Нэгжийн өртөг /сая. төг/	Нийт зардал /сая. төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Үйлдвэрийн газрын байгаль, цагуурын онцлогт тохируулан үйлдвэрийн хашаан дотор мод тарьж ногоон байгууламжийг өргөтгөн байгуулах	Мод тарих /хайлаас, буйлс, улиас/	Эзэмшлийн газрын 10%-иас багагүй талбай буюу 10.8 га талбай* Ерөнхийлөгчийн санаачилсан тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд 2 га талбайд мод тарих	1-2 га-д тарих модны тоо 3000 ш суулгац 15 га * 3000ш = 45000 ш суулгац 1 суулгацын дундаж үнэ 6000 төгрөг Мэргэжлийн байгууллагаар тариалалт арчилгааг хийлгэх	84.0 сая төг	2024 он	Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шардлага MNS 5918:2008 Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн 7.2.4-р зүйл.
НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ, НОГООН БАЙГУУЛАМЖИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДЛЫН ДҮН:			2024 оны зардал: 84 сая.төг			

7. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Тус үйлдвэрлэлээс орон нутгийн иргэд, оршин суугчид, айл өрх, байгууллагыг нүүлгэн шилжүүлэх шаардлагагүй бөгөөд байгаль цаг уур гамшиг ослын үед техник хэрэгсэл, хүн хүчээр туслах арга хэмжээ гардаг.

8. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫН ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Тус төслийг хэрэгжүүлэх явцад биологийн олон янз байдалд эргэн нөхөн сэргэхээргүй сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй учраас биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулах шаардлагагүй гэж байгаль орчны нарийвчлсан үнэлгээнд тусгаж өгсөн байна.

9. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

А. Архелогийн судалгаа. Цементийн үйлдвэрийн орчим нь улсын чанартай авто зам, төмөр зам, өндөр хүчдэлийн шугам зэрэгт холбогдсон дэд бүтэц сайтар хөгжсөн бүс нутаг бөгөөд эртнээс эхлэн хүн тасралтгүй орших амьдарч байсан нутаг учир эртний түүх, архелогийн хайгуул судалгааны ажил хийгдээгүй учир Монгол улсын болон аймаг, орон нутгийн тусгай хамгаалалттай түүх, архелогийн томоохон дурсгал бүртгэгдээгүй байна. Иймд түүхийн олон үеийн дурсгал байх магадлалтай хэдий ч уг газар нь намагтай, цэвдэг бүхий бамбалзуур хөрстэй байгаа нь дурсгал байх магадлалыг багасгаж байна. Судалгааны үр дүнд ямар нэгэн түүх архелогийн дурсгал илрээгүй болно.

Б. Палеонтологийн судалгаа. Төсөл хэрэгжих талбайд явуулсан палеонтологийн хайгуул, тандан судалгааны үр дүнд палеонтологийнолдвор эртний амьтан ургамлын чулуужсан үлдэгдэл илрээгүй болно. Гэсэн хэдий ч энэ талбайд тархсан девоны настай Горхи формацын улаан хасын үеүд нь микро амьтны үлдэгдэл радиоляр элбэгтэй бөгөөд түүнд силур-девоны цаг үеийн радиолярын 4 цогцолборыг ялгаж, хурдсын насыг нарийвчлан тогтоож байсан стратиграфийн ач холбогдолтой зүсэлтүүдтэй дүүрэгт тус цементийн үйлдвэрийн талбай хамаарагддаг тул цаашид анхаарч ажиллах шаардлагатай. Бидний судалгаагаар одоогоор цементийн үйлдвэр нь доод девоны Сэргэлэн формацын ногоон занарын зузаалаг дээр байрлаж байгаа нь тогтоогдсон тул палеонтологийн талаас нөлөөлөх зүйлгүй юм.

Төслийн үйл ажиллагаанаас төсөл хэрэгжих орчны түүх, соёлын өв дурсгалд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй.

10. ХИМИЙН БОДИСЫН ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Нийт зардал /мянга, төгрөг/	Хэрэгжүүлэгч	Биелэлтийн шалгуур	Баримтлах хууль, журам, стандарт
1	Химийн бодисын хор аюул, аюулгүй ажиллагааны сургалт	Лабораторын химийн бодистой ажилладаг ажилчид	2024 оны 02-р улиралд	500.000	БОХАБЭА-н хэлтэс,	Химийн бодистой ажилладаг ажилчид хор аюулын мэдлэгтэй болох	Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль
2	Химийн бодис алдагдахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах, болзошгүй аюулын үед аврах баг бэлтгэх	Үйлдвэрийн бүх ажилчид	2024 оны улирал тутам	Үйлдвэрийн урсгал зардалд тусгасан	Үйлдвэрийн захиргаа, БОХАБЭА-н хэлтэс	Химийн хорт бодистой агуулахын аюулгүй байдал хамгаалалтыг сайжруулах, гал унтраах хэрэгслийг бэлэн байлгах	“Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай” хууль “Гамшигаас хамгаалах тухай хууль”
3	Химийн бодистой харьцах үеийн өдөр тутмын зааварчилгаа, Давтан зааварчилгаа	Лабораторт ажиллаж буй бүх ажилчид	2024 оны турш тогтмол	Үйлдвэрийн урсгал зардалд тусгасан	БОХАБЭА-н хэлтэс мэргэжлийн байгууллага хамтран хэрэгжүүлнэ	Танхимийн болон ажлын байран дээрх зааварчилгаа, БОХАБЭА-н дарга хяналт тавина.	“Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай” хууль
4	Хүчил шүлтэнд тэсвэртэй тусгай зориулалтын хувцас, хэрэгслээр хангах	Химийн бодистой ажилладаг ажилчид	Лаборатор ажиллаж буй бүх нөхцөлд	Үйлдвэрийн урсгал засварт тусгагдсан	БОХАБЭА-н хэлтэс,	Тусгай зориулалтын хувцас хэрэглэлийг тогтсон стандартаар хангаж ажиллах	“Химийн хорт болон аюулгүй бодисын тухай” хуулийн 13-р зүйл
5	Лаборатороос гарах шингэн хог хаягдлыг мэргэжлийн эрх бүхий байгууллагаар гэрээ байгуулан устгуулах	Лаборатор химийн бодисын агуулах	2024 оны туршид Жилд 2-3 удаа	1литр 13.600 төг	БОХАБЭА-н хэлтэс, Мэргэжлийн байгууллага	Химийн хортой хог хаягдлыг бүртгэж, устгах акт хөтлөх	“Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай” хуулийн 10-р зүйл

11. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Нийт зардал /мянга, төгрөг/	Хэрэгжүүлэгч	Биелэлтийн шалгуур	Баримтлах хууль, журам, стандарт
1	Нийтийн цэвэрлэгээ	Үйлдвэрийн бүх талбай, мөн гадна талбайн 50м хамрагдана.	2024 улирал бүр	Үйлдвэрийн урсгал зардал тусгагдсан	БОХАБЭА-н хэлтэс үйлдвэрийн бүх хэлтэс,ажилчид хамрагдана	Үйлдвэрийн дарга БОХАБЭА-н хэлтсийн дарга хяналт тавиж үнэлэлт өгнө	Хог хаягдлын тухай хууль, Ариун цэврийн тухай хууль БО багц хуулиуд, холбогдох дүрэм журам стандарт
2	Өдөр тутмын ажилчдын байрны цэвэрлэгээ	Ажилчдын байр орчим	Өдөр тутам	Үйлдвэрийн урсгал зардал тусгагдсан	Туслан гүйцэтгэгч компани хариуцна	БОХАБЭА-н хэлтэс, Хэлтсийн дарга хариуцаж хяналт тавина	Хог хаягдлын тухай хууль, Ариун цэврийн тухай хууль БО багц хуулиуд, холбогдох дүрэм журам стандарт
3	Ахуйн хог хаягдлыг ялган ангилалт	Үйлдвэрийн талбай	Сар бүр	Үйлдвэрийн урсгал зардал тусгагдсан	Гүйцэтгэгч компани	Үйлдвэрийн дарга БОХАБЭА-н дарга хяналт тавина	Хог хаягдлын тухай хууль, Ариун цэврийн тухай хууль БО багц хуулиуд, холбогдох дүрэм журам стандарт
4	Дахин ашиглах боломжгүй хог хаягдлыг орон нутгийн хогын цэгт ачуулах	Үйлдвэрийн талбай дахь бүх хог хаягдал	2024 оны улирал тутам	Тухайн жилийн гэрээний үнийн дүнгийн дагуу	БОХАБЭА-н хэлтэс, Орон нутгийн хот тохижуулах газар, Гүйцэтгэгч компани	Үйлдвэрийн дарга БОХАБЭА-н дарга хяналт тавина	Хог хаягдлын тухай хууль, Ариун цэврийн тухай хууль БО багц хуулиуд, холбогдох дүрэм журам стандарт

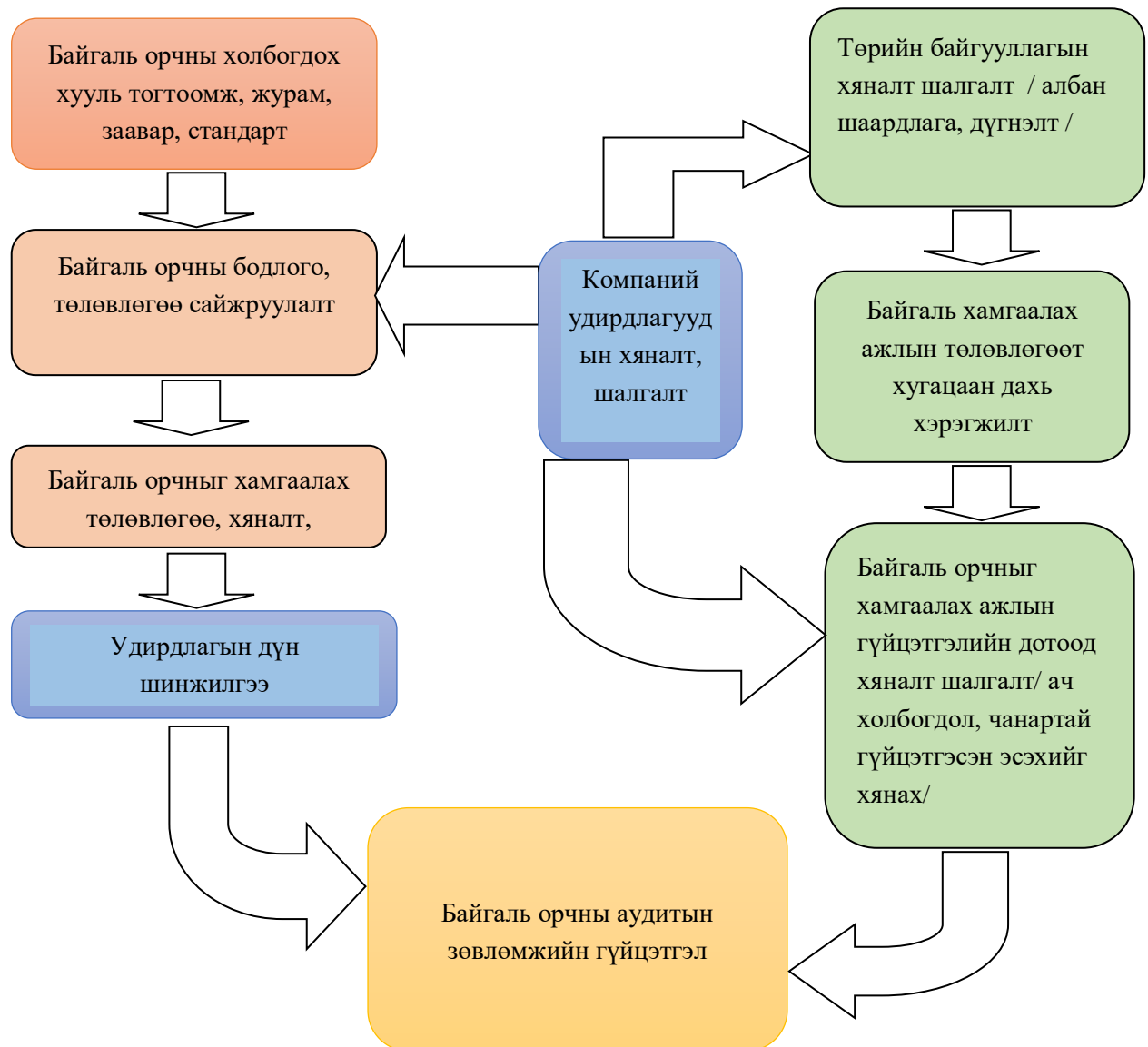
5	Хог хаягдлын цэгийн ашиглалт хамгаалалт	Хогийн цэгийн орчим	Тогтмол хугацаанд жилийн турш үйл ажиллагааг явуулна	Үйлдвэрийн урсгал зардал тусгагдсан	БОХАБЭА-н хэлтэс, Гүйцэтгэгч компани	Хязгаарлах хаалт хашлага хийх, Үерийн шуудуу хийх, анхааруулах, сануулах тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулах зэргийг БОХАБЭА-н хэлтсийн дарга хяналт тавина.	Хог хаягдлын тухай хууль, Ариун цэврийн тухай хууль БО багц хуулиуд, холбогдох дүрэм журам стандарт

12. БОМТ-ны ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ХАНГАХ, КОМПАНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ БОДЛОГЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХЭД ХЭЛТСҮҮДИЙН ОРОЛЦОО

	Хэлтэс нэгж	Оролцох хэлбэр	Эрх зүйн шаардлага
1	Үйлдвэрийн хэлтэс	БОМТ-ийн хог хаягдлын менежмент, шимт хөрсний менежмент, үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй тоосжилтыг тогтоосон хэмжээнд хүргэж бууруулах арга хэмжээг тус тус гүйцэтгэх, БО-нд шаардагдах журам стандартыг баримтлаж ажиллах,	Хог хаягдлыг цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх, устгах журам, Асгаралтын үед ажиллах журам
2	Захиргаа удирдлага	Хүний нөөцийн асуудлыг шийдвэрлэх: Шаардлагатай хүн хүчийг гэрээгээр/хөлсөөр ажиллуулах нөхцөлийг хангах энэ явдал нь	----
3	Хангамж	Байгаль орчны чиглэлээр үйлдвэрт явуулж буй бүхий л арга хэмжээнд шаардагдах багаж хэрэгслээр хангаж ажиллах,	----
4	Санхүү	БОМТ-нд тусгасан ажлуудад зарцуулагдах хөрөнгийн эх үүсвэрүүдийг шийдвэрлэж өгөх	----
5	Гадаад харилцаа	Нийгмийн хариуцлага, байгаль орчны чиглэлээр хийгдэж буй эерэг ажлыг олон нийтэд сурталчлах	Тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө”
6	Борлуулалт	Бүтээгдэхүүн тээвэрлэлтийн зохих маршрут чиглэлийг тодорхойлж өгөх, Тээвэрлэлтийн гэрээнд зориулалтын зөвшөөрөгдсөн замаар зорчих	----
7	Хуулийн хэлтэс	Байгаль орчны тухай хууль бусад шаардлагатай хууль эрх зүйн хүрээнд ажил үүрэг гүйцэтгэх	
8	ХАБЭАБО-ны хэлтэс	хүний эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг хангах, нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийг байгаль орчны тэнцэлтэй уялдуулах, өнөө болон ирээдүйн үеийнхний ашиг сонирхлын үүднээс байгаль орчныг хамгаалах, түүний баялгийг зохистой ашиглах, жам ёсны боломжтойг нь нөхөн сэргээхтэй холбогдож төр, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хооронд үүсэх харилцааг зохицуулах.	

13. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ УДИРДЛАГЫН МЕНЕЖМЕНТ

“ Мөнхийн баян гал ХХК-ийн захирлын тушаалаар компанийн байгаль орчин, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуй хариуцсан инженер томилж, байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх төлөвлөгөө болон байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг компани захиргааны өмнө хариуцна. Байгаль орчны асуудал хариуцсан төр захиргааны бүх шатны байгууллагын өмнө дээрх хариуцлагыг компаний ерөнхий захирал хариуцлага хүлээнэ. Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг графикаар үзүүлэв.

14. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР (ОХШХ)

Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр нь төслийг хэрэгжүүлснээс үүдэн байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллийг тухай бүр илрүүлэх, түүнийг бууруулах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдалд тодорхой орон зайд, тодорхой хугацааны дотор, тодорхой давтамжтайгаар ажиглалт, хэмжилт, хяналт явуулах үйл ажиллагааг тусгасан удирдамж юм.

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь үйл ажиллагааныхаа явцад байгаль орчинд учруулж буй нөлөөлөл, түүний хэмжээ, цар хүрээ, байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд гарч буй өөрчлөлтийг хянаж, байгаль орчныг хамгаалах ажлын үр дүнд тулгуурлан цаашид авах арга хэмжээг нарийвчлан төлөвлөх зорилгоор ОХШХ-т тусгасан арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Хяналт шинжилгээний ажлын хэмжээ	Нэгжийн өртөг /мян.төг/	Нийт зардал /сая.төг/		Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал
						Нэг жилд	5 жилд 2022-2026	
Агаарын чанар								
- Хүхэрлэг хий (SO ₂) - Азотын ислүүд (NO _x) - PM 2.5 - PM10 - TSP нийт тоос - Нүүрстөрөгчийн дутуу исэл (CO)	мкг/м ³	1. Үйлдвэрийн талбай дотор 2. Үйлдвэр руу зорчих шороон замын дагуу	Гадаад орчны агаарын чанарын судалгааг жилд 4 удаа	Гадаад орчны шинжилгээнд 5 цэгээс дээж авах.	29.5* 32.5* 25.0* 25.0* 25.0* 28.5* Нэг удаа: 165.5	3.31	16.55	MNS 4585-2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага, MNS 3384:1982 Сорьц авахад тавих ерөнхий шаардлага, MNS 4048:1988 Тоосны хэмжээг тодорхойлох жингийн арга MNS 0017-2-5-11:1988 Агаар дахь азотын давхар ислийн хэмжээг тодорхойлох фотоколориметрийн арга,
Хөрсний төлөв байдал, чанар								

- Хөрсний орчин - Ялзмагийн агууламж мг/кг - Карбонатын агууламж - Хөрсний ширхэгийн бүрэлдэхүүн - Хүнд металлын	Мг/кг	1. Ажилчдын байрны хашаан дотор 2. Хашаанаас хойд зүгт 300 метр, 3. Хашаанаас зүүн тийш	Жилд удаа	2	Нэг удаагийн шинжилгээнд мониторингийн 3 цэгээс дээж авч шинжлүүлнэ.	Үндсэн шинжилгээ: 40.0 Хүнд металл: 50.0	0.54	2.7	MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүдийн нийт хэмжээг тодорхойлох арга, MNS 3309:1991 Хөрс. Хөрсний хялбар уусдаг давсны химийн найрлагыг тодорхойлох арга, MNS 3675:1984 Хөрсний

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Хяналт шинжилгээний ажлын хэмжээ	Нэгжийн өртөг /мян.төг/	Нийт зардал /сая.төг/		Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал
						Нэг жилд	5 жилд 2022-2026	
агууламж		500 м						органик бодисын хэмжээг тодорхойлох лабораторийн арга, MNS 4006:1987 Хөрс. Хөдөлгөөнт фосфор, калийг тодорхойлох Мачигины арга MNS ISO 11047:2001 Хөрсний чанар. Хөрсний усан орчны хандмалд кадми, хром, кобальт, зэс, хар тугалга, мангани, никель, цайрыг тодорхойлох. Дөлний болон цахилгаан дулааны атомын шингээлтийн спектрометрийн арга
Усны чанар								
Усны чанарын судалгаа - Усны орчин рН - Эрдсийн бүрэлдэхүүн - Хүнд металлын агууламж - Микробиологи		Хиймэл нуур 1 Гүний худаг 7	Жилд 2 удаа	Улирлын горимоор мониторингийн цэгээс усны дээж авч судлах	Хүнд металлын шинжилгээ- 50.0 Ерөнхий үзүүлэлт*-72.0 Микробиологи: 30.0	2.432	12.16	MNS (ISO) 4867:1999 Усны чанар. Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж MNS 4586:1998 Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага MNS (ISO) 5667-14:2000 Гадаад орчны уснаас сорьц авах болон тээвэрлэх, гарын авлагын зөвлөмж MNS 13.060.50 Усны чанарын стандарт MNS 0900 : 2018 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт
Амьтны аймаг								

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Хяналт шинжилгээний ажлын хэмжээ	Нэгжийн өртөг /мян.төг/	Нийт зардал /сая.төг/		Баримтлах стандарт ба арга,аргачлал
						Нэг жилд	5 жилд 2022-2026	
Амьтны аймгийн судалгаа	Шавж, шувуу, хөхтөн	Төслийн талбай болон түүний орчимд	Жилд 2 удаа	Улирлын горимоор мониторингийн судалгаа хийх	1000.0	2.0	10.0	Амьтан судлаач, мэргэжилтнүүдийн зөвлөмж
Ургамлан нөмрөг								
Ургамлын судалгаа		Төслийн талбай болон түүний орчимд	Жилд 2 удаа	Улирлын горимоор мониторингийн судалгаа хийх	1000.0	2.0	10.0	Ургамал судлаач, мэргэжилтнүүдийн зөвлөмж
ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН НИЙТ ЗАРДЛЫН ДҮН /сая.төг/						2022-2026 оны нийт зардал: 51.41 сая.төг 2024оны зардал: 12.442 сая.төг		

15. БОМТ, түүний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад талуудад хэлэлцүүлэх хуваарь

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацааны тов	Хэлэлцүүлгээр санал авах чиглэл	Зохион байгуулах газар
БОАЖЯам	Төсөл хэрэгжүүлэгч тухайн жилийн БОМТ-ний хэрэгжилтийн тайлан, дараа оны БОМТ-ний төсөлтэй хамтатган БОАЖЯ-нд хүргүүлнэ.	БОМТ-ний хэрэгжилтийн тайлан, гүйцэтгэл	Жил бүрийн 12 дугаар сард	БОМТ-ийн хэрэгжилтийн тайланг хүлээн авч дүгнэлт гаргаж, дараагийн жилд хэрэгжүүлэх БОМТ-г хянан батална.	"Мөнхийн баян гал" ХХК
Төсөл хэрэгжих сумын Засаг дарга, Багийн Засаг дарга	Хагас жилийн тайланг хүргүүлж, санал авах	Төлөвлөгөө, хөтөлбөрийн дагуу хэрэгжүүлсэн ажлуудын мэдээлэл	Хагас жил тутам	Тухайн жилийн БОМТ, түүний хэрэгжилт	
Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч					
Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн багийн ИНХ	Танилцуулга хийх	БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар танилцуулга	Хагас жил тутамд	БОМТ-ний хэрэгжилтийг танилцуулж, санал авах	
Иргэд, олон нийт/дурын оролцогч, сонирхогч талууд	Санал хүсэлт хүлээн авч, төсөлтэй холбогдох гомдлыг шийдвэрлэж, барагдуулах	Байгаль орчны талаар гаргасан санал, гомдолтой	Төсөл хэрэгжих бүхий л хугацаанд	Сонирхогч, оролцогч талуудыг хүссэн мэдээллээр хангах	

**16. 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ**

№	Зардлын төрөл	Нийт дүн /сая.төг/
		2024 он
1	Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө	131.700
	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	37.700
	Нөхөн сэргээлт, ногоон байгууламжийн төлөвлөгөө	84.00
	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	4.0
	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	6.0
2	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	12.442
	Агаарын чанар	3.31
	Хөрсний төлөв байдал, чанар	2.700
	Усны чанар	2.432
	Амьтны аймаг	2.0
	Ургамлан нөмрөг	2.0
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ /сая.төг/		144.142